

Załącznik do Uchwały Nr XXVII/191/2020

Rady Miasta Chełmna

z dnia 25 listopada 2020 r.

Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

**MIASTO CHEŁMNO
POWIAT CHEŁMIŃSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

---

1. Wprowadzenie

Rodzina jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Jest to naturalne środowisko życia dziecka, które ma największy wpływ na jego osobowość, w każdej sferze życia. To rodzina przekazuje dziecku swój system wartości i tradycje – ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Prawidłowo funkcjonująca rodzina może skutecznie przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom zarówno w okresie dzieciństwa, jak i w okresie dojrzewania. Konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania rodzina, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa.

Współczesne rodziny, często mają wiele trudności w odnalezieniu się w zmieniającej rzeczywistości. Coraz częściej dotyczą je zjawiska bezrobocia, ubóstwa czy przemocy oraz trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W momencie pojawienia się dysfunkcji, instytucje i służby społeczne zobligowane są do podjęcia na rzecz rodziny określonych działań naprawczych i objęcia rodzin wsparciem i wszechstronną pomocą. Pomoc rodzinie ma spowodować przywrócenie jej prawidłowego funkcjonowania poprzez odzyskanie lub nabycie umiejętności prawidłowego pełnienia ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych, jak również przywrócenie dziecku/dzieciom jak najlepszych warunków do ich wzrostu i rozwoju.

Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2026 zawiera diagnozę społeczną pod względem problemów, z jakimi zmagają się rodziny z terenu Miasta Chełmno. Ponadto dokument ten określa działania ukierunkowane na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Efektem jego realizacji będzie ograniczenie dysfunkcji i zjawisk patologii społecznych w rodzinach oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem i pracy z rodziną.

1.1. Podstawy prawne realizacji Programu

Rodzina jest jednostką społeczną chronioną przez m.in. następujące akty prawa międzynarodowego i polskiego:

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka,
- Konwencja o Prawach Dziecka,
- Europejska Karta Społeczna,
- Karta Praw Rodziny,
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Obowiązek opracowania trzyletniego Programu Wspierania Rodziny nakłada na jednostki samorządu terytorialnego Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2020 poz 82.).

Zgodnie z art. 176 ww. ustawy do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 został opracowany także przy uwzględnieniu m.in. następujących ustaw:

- Ustawy z dnia 15 września 2017 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. 2019 poz. 2473)
- Ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. 2020 poz. 1348)

- Ustawy z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz.U. 2020 poz. 568)
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020 poz. 956)
- Ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2020 poz. 1378)

2. Diagnoza społeczna Miasta

2.1. Informacje ogólne

Miasto Chełmno położone jest w powiecie chełmińskim, w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego. Zajmuje ono powierzchnię ponad 13 km². Miasto posiada dobrą lokalizację pod względem komunikacyjnym – w niedalekiej odległości przebiega trasa europejska E261, stanowiąca fragment drogi krajowej nr 5. Ponadto przez powiat chełmiński przebiega autostrada A1, leżąca w ciągu międzynarodowej trasy E75.

Rysunek 1. Położenie Miasta Chełmno na tle powiatu chełmińskiego

Źródło: <http://archiwum.zpp.pl>

Znaczny udział powierzchni Miasta stanowią użytki rolne (46,9%) oraz tereny zabudowane i zurbanizowane (ponad 27% powierzchni ogółem). W tabeli poniżej przedstawiono podział powierzchni Miasta.

Tabela 1. Struktura powierzchni Miasta Chełmno

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Udział
Powierzchnia ogółem	1 356	100,00%
Powierzchnia lądowa	1 253	92,40%
Użytki rolne ogółem	636	46,90%
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	142	10,47%
Grunty pod wodami razem	103	7,60%
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem	371	27,36%
Nieuzytki	37	2,73%
Tereny różne	67	4,94%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.2. Instytucje działające na rzecz dzieci i rodziny na terenie Miasta Chełmno

Podmiotem właściwym do realizacji zadań z zakresu administracji publicznej dotyczących wspierania rodzin jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie utworzony na mocy uchwały nr XLIX/313/2006.

W ramach MOPS w Chełmnie, na mocy Zarządzenia Burmistrza Miasta Chełmna Nr 126/2010 z dnia 27 grudnia 2010 r. z późniejszymi zmianami powołany został Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ponadto na terenie Miasta Chełmno działają następujące podmioty i instytucje wspierające rodziny w ich codziennym funkcjonowaniu i wypełnianiu roli opiekuńczo-wychowawczej:

- Szkoła Podstawowa Nr 1
- Szkoła Podstawowa Nr 2
- Szkoła Podstawowa Nr 4
- Chełmiński Dom Kultury
- Miejski Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień
- Świetlica dla dzieci przy ul. Kamionka 3
- Świetlica dla dzieci Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia
- Stowarzyszenie Dzieci, Młodzieży i osób Niepełnosprawnych „Światełko Nadziei”
- Stowarzyszenie "Ludzie-Ludziom"
- Miejskie Przedszkole Tęczowy Zakątek
- Przedszkola Niepubliczne
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Do działań ww. podmiotów i instytucji, jakie realizowane są na rzecz dzieci i rodzin, należą m.in.:

- dożywianie dzieci;
- pomoc w nauce;
- porady/konsultacje ze specjalistami;
- organizowanie i finansowanie i/lub współfinansowanie wypoczynku letniego w formie kolonii z programem profilaktycznym;
- organizowanie czasu wolnego dla dzieci w rodzinach dotkniętych problemami;
- prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych;
- realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych
- podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.

Dla dzieci podejmowane są najczęściej zadania z zakresu: pomocy w utrzymaniu higieny, rozwoju zainteresowań (możliwość uczestniczenia w zajęciach animacyjnych, komputerowo-filmowych, artystyczno-teatralnych, sportowo-rekreacyjnych, kulinarnych, muzyczno-tanecznych, logopedycznych dla dzieci z wadami wymowy), organizowane są również wycieczki edukacyjno-rekreacyjne. Działaniami realizowanymi najczęściej dla rodziców są: warsztaty z edukacji finansowej, umiejętności wychowawczych, a także poradnictwo pedagogiczne indywidualne polegające na prowadzeniu rozmów i porad w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, porady i konsultacje psychiatryczne, terapia rodzinna indywidualna i grupowa, mediacje rodzinne. Przeprowadzane są wizyty u rodzin zastępczych oraz warsztaty dla rodziców naturalnych i zastępczych, organizowane są wyjazdy edukacyjne z elementami integracji, bony edukacyjne dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. W ramach stowarzyszeń, niepełnosprawni członkowie rodzin mogą korzystać ze sprzętu rehabilitacyjnego, organizowane są również spotkania integracyjne, w trakcie których mogą dzielić się doświadczeniami.

W celu opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badanie ankietowe wśród ww. instytucji, którego celem było m.in. wskazanie działań, jakie ich zdaniem powinny być podejmowane w kontekście niwelowania występujących problemów rodzin. Najczęściej udzielanymi odpowiedziami były:

- poradnictwo dla rodzin (np. porady prawne, psychologiczne);
- organizacja kolonii/obozów socjoterapeutycznych;
- zapewnienie wsparcia w formie asystenta rodziny;
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny dysfunkcyjnej po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny;
- działania edukacyjne.

Na poniższym wykresie przedstawiono udział wszystkich wskazanych w ankiecie odpowiedzi.

Wykres 1. Jakie działania na rzecz wspierania rodziny powinny być podejmowane na terenie Miasta Chełmno, mając na uwadze występujące problemy i potrzeby ?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

2.3. Sytuacja rodzin na terenie Miasta Chełmno

Diagnozowanie bieżących zasobów i zagrożeń pozwala na wskazanie form pomocy niezbędnych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W niniejszym rozdziale dokonano prezentacji sytuacji rodzin z terenu Miasta Chełmno w latach 2012-2016.

Starzejące się społeczeństwo

Na koniec 2019 r. zgodnie z danymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmnie, Miasto zamieszkiwało 18 450 osób, z czego 53,28% stanowiły kobiety.

Tabela 2. Liczba mieszkańców Miasta Chełmno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba mieszkańców					
Ogółem	20 215	19 991	19 926	18 783	18 450
Kobiety	10 580	10 483	10 447	9 488	9 830
Mężczyźni	9 635	9 508	9 479	8 280	8 620

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

Od 2015 r. odnotowywany był ciągły spadek liczby ludności w Mieście. Ilość mieszkańców w tym okresie zmniejszyła się o ok. 2,87%.

Tabela 3. Struktura demograficzna mieszkańców Miasta Chełmno w latach 2015-2019 w podziale na kobiety i mężczyzn

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Struktura demograficzna - ogółem					
wiek przedprodukcyjny	3 573	3 464	3 281	3 174	3 091
wiek produkcyjny	12 906	12 652	11 668	11 353	11 044
wiek poprodukcyjny	3 955	4 099	3 916	4 075	4 175
Struktura demograficzna - kobiety					
wiek przedprodukcyjny	1 760	1 732	1 609	1 568	1 518
wiek produkcyjny	6 137	5 977	5 661	5 498	5 323
wiek poprodukcyjny	2 787	2 871	2 777	2 869	2 923
Struktura demograficzna - mężczyźni					
wiek przedprodukcyjny	1 813	1 732	1 672	1 606	1 573
wiek produkcyjny	6 769	6 675	6 007	5 855	5 721
wiek poprodukcyjny	1 168	1 228	1 139	1 206	1 252

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

Biorąc pod uwagę podział mieszkańców na 3 grupy wiekowe, zauważyć można pogłębiający się na przestrzeni ostatnich lat problem starzejącego się społeczeństwa. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym maleje, zaś sukcesywnie wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Od 2015 roku maleje także liczba osób w wieku produkcyjnym.

Rynek pracy

Od 2015 r. o 42,65% zwiększyła się liczba bezrobotnych ogółem, w tym osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia. W tym samym czasie o ponad 53% zwiększyła się liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku.

Tabela 4. Liczba bezrobotnych mieszkańców Chełmna w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Rynek pracy					
Bezrobotni ogółem	1 155	1 062	899	2 193	2 014
Bezrobotni długotrwale ogółem	719	669	569	1 292	1 151
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	153	154	136	394	331

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

Beneficjenci pomocy społecznej

Instytucją realizującą zadania pomocy społecznej na terenie Miasta Chełmno jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie. W tabelach poniżej przedstawiono dane dotyczące

liczby osób i rodzin objętych wsparciem oraz powody, dla których rodzinom przyznawano pomoc społeczną.

Tabela 5. Liczba osób i rodzin objętych wsparciem w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Osoby, którym udzielono pomocy i wsparcia					
Liczba osób	2 309	2 228	2 147	1982	1 445
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie					
Liczba osób	1 143	1 066	1 009	917	810
W tym: osoby długotrwale korzystające	550	530	453	560	473
Liczba rodzin	843	831	765	649	616
Liczba osób w rodzinach	2 033	1 903	1 738	1 560	1 400
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne					
Liczba osób	836	778	720	661	583
Liczba rodzin	799	739	690	634	565
Liczba osób w rodzinach	1 961	1 739	1 585	1 400	1 239
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne					
Liczba osób ogółem	450	375	351	309	289
Liczba rodzin	291	255	248	232	220
Liczba osób w rodzinach	910	790	737	1 086	837
Osoby i rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy					
Liczba osób ogółem	1 143	1 066	1 009	741	673
Liczba rodzin	843	809	765	712	616
Liczba osób w rodzinach	2 033	1 818	1 738	1 538	1 388

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

Od 2015 r. malała liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia. W kolejnych latach ilość osób, którym udzielono wsparcia malała i ostatecznie na koniec 2019 r. mieszkańców Chełmna, które objęte zostały pomocą, było 1 445, co stanowiło ponad 7,83 % wszystkich mieszkańców Miasta. W analizowanym okresie czasu zmniejszyła się także znacznie liczba osób i rodzin, którym przyznano świadczenia, zarówno pieniężne, jak i niepieniężne oraz z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy.

Analizując przyczyny, na podstawie których udzielana była pomoc, we wszystkich latach najwięcej rodzin korzystało z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia. W dalszej kolejności najczęstszymi powodami wsparcia były: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W ramach pomocy społecznej rodzina i jej członkowie mogą liczyć na wsparcie MOPS w Chełmnie również z tytułu: uzależnień (alkoholizm i narkomania), potrzeby ochrony macierzyństwa,

w tym z powodu wielodzietności, a także bezdomności, przemocy w rodzinie oraz trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Tabela 6. Powody udzielania pomocy i wsparcia w latach 2015-2019

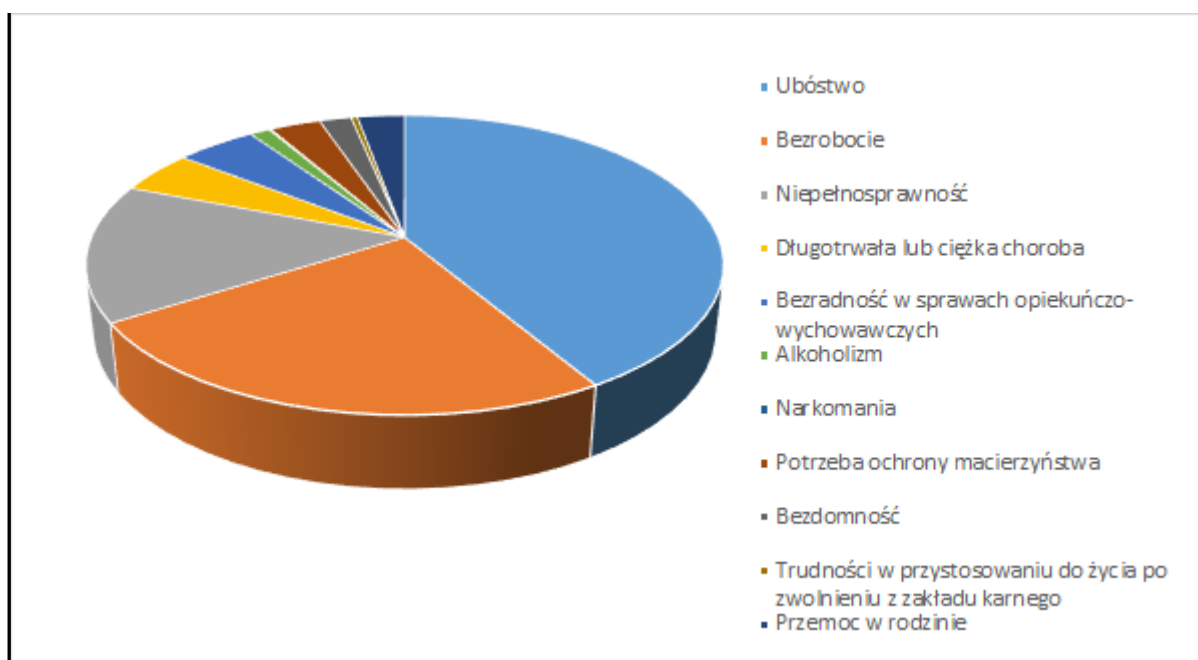
Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Ubóstwo					
Liczba rodzin	843	768	619	514	496
Liczba osób w rodzinach	2 033	1 764	1 418	1 183	1 073
Bezrobocie					
Liczba rodzin	602	455	450	346	341
Liczba osób w rodzinach	1 730	1 228	1 188	1 000	884
Niepełnosprawność					
Liczba rodzin	308	276	307	284	266
Liczba osób w rodzinach	672	536	630	611	540
Długotrwała lub ciężka choroba					
Liczba rodzin	93	86	145	140	157
Liczba osób w rodzinach	213	136	252	241	264
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych					
Liczba rodzin	112	90	91	87	85
Liczba osób w rodzinach	449	339	344	365	335
Alkoholizm					
Liczba rodzin	16	23	20	18	24
Liczba osób w rodzinach	26	31	24	28	34
Narkomania					
Liczba rodzin	0	2	1	1	1
Liczba osób w rodzinach	0	2	1	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa					
Liczba rodzin	116	57	39	39	35
W tym: wielodzietność					
Liczba rodzin	105	37	35	30	28
Bezdomność					
Liczba rodzin	39	36	45	50	49
Liczba osób w rodzinach	66	38	72	51	50
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego					
Liczba rodzin	7	7	8	8	6
Liczba osób w rodzinach	11	8	9	12	8
Przemoc w rodzinie					
Liczba rodzin	54	53	0	1	4

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób w rodzinach	184	211	0	5	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

Na wykresie poniżej przedstawiono rozkład powodów, w wyniku których w 2019 r. najczęściej rodziny na terenie Miasta Chełmno objęte były wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej. Najwięcej rodzin korzystało z pomocy MOPS w Chełmnie ze względu na ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność.

Bezrobocie jest główną przyczyną występowania ubóstwa, co z kolei powoduje negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny. Pojawiają się problemy związane z przemocą w rodzinie, uzależnienia, bezdomność. Wymienione zjawiska wywierają ogromny wpływ na poziom bezpieczeństwa dziecka w rodzinie. W konsekwencji mogą powodować również problemy w nauce i demoralizację. Ubóstwo w połączeniu z wielodzietnością czy niepełnosprawnością często wiąże się z pojawieniem się bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, co z kolei może prowadzić do umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Wykres 2. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Chełmna w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

Biorąc pod uwagę występujące problemy rodzin, najczęściej świadczeń okresowych, jakie zostały wypłacone mieszkańcom Chełmna, wiązały się z bezrobociem, niepełnosprawnością oraz występowaniem długotrwałej choroby. Odnosząc się do ogólnej liczby osób objętych zasiłkiem okresowym, od 2015 roku nastąpił spadek liczby osób korzystających z tego rodzaju świadczeń. Na koniec 2019 r. odnotowano 330 osób, objętych zasiłkiem okresowym, co dało łącznie 2 407 świadczeń na kwotę 877 526 zł. Ponad 84 % tej kwoty przeznaczone zostało na zasiłki z tytułu bezrobocia.

Na koniec 2019 r. z zasiłku stałego korzystały 192 osoby. Liczba świadczeń od 2015 roku malała.

Tabela 7. Przyznane zasiłki mieszkańcom Chełmna w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Zasiłek stały					
Liczba osób	241	234	222	212	192
Liczba świadczeń	2 365	2 412	2 233	2 007	1 894
Kwota świadczeń w złotych	1 039 959	1 175 915	1 098 184	996 178	1 004 344
Zasiłek okresowy					
Liczba osób	481	471	447	363	330
Liczba świadczeń	3 935	3 678	3 295	2 732	2 407
Kwota świadczeń w złotych	1 331 481	1 311 278	1 121 162	974 751	877 526
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia					
Liczba osób	417	406	359	275	235
Liczba świadczeń	3 447	3 252	2 918	2 304	1 923
Kwota świadczeń w złotych	1 197 795	1 206 083	1 021 184	856 221	745 740
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby					
Liczba osób	7	7	14	17	17
Liczba świadczeń	21	16	43	105	139
Kwota świadczeń w złotych	9 834	4 496	12 287	15 808	13 659
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności					
Liczba osób	27	34	46	40	47
Liczba świadczeń	290	294	241	422	353
Kwota świadczeń w złotych	70 116	69 844	58 419	56 615	55 434

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

W tabelach poniżej zestawiono dane na temat innych rodzajów pomocy i świadczeń, udzielanych rodzinom w latach 2015-2019, w tym zasiłki rodzinne i świadczenia opiekuńcze.

Tabela 8. Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych wypłacone w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych					
Liczba rodzin	572	581	570	574	447
Kwota świadczeń w złotych	2 140 704	2 348 166	2 369 826	2 289 762	2 148 767
w tym: jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka					
Liczba świadczeń	62	86	56	84	62
Kwota świadczeń w złotych	62 000	86 000	56 000	84 000	61 804
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka					
Liczba świadczeń	138	125	172	171	131

Kwota świadczeń w złotych	138 000	125 000	172 000	171 000	131 000
---------------------------	---------	---------	---------	---------	---------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

W 2019 r. 447 rodzin korzystało z zasiłków rodzinnych i dodatków do tych zasiłków. W tym czasie wypłacono również 62 świadczeń w postaci jednorazowego dodatku z tytułu urodzenia się dziecka oraz 131 jednorazowych świadczeń w formie zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka. Liczba udzielanych rocznie świadczeń znacznie spadła w ostatnich latach.

Tabela 9. Świadczenia pielęgnacyjne wypłacone w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Świadczenie pielęgnacyjne					
Liczba świadczeń	1 063	1 051	1 070	1 078	1 091
Kwota świadczeń w złotych	1 272 080	1 363 656	1 502 109	1 587 420	1 724 226
Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego					
Liczba świadczeń	0	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	0	0	0	0	0
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem					
Liczba świadczeń	7 981	7 738	7 415	7 284	7 484
Kwota świadczeń w złotych	1 221 093	1 183 914	1 134 495	1 152 340	1 419 475
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka					
Liczba świadczeń	2 343	2 008	1 610	1 438	1 553
Kwota świadczeń w złotych	358 479	307 224	246 330	227 335	294 385
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności					
Liczba świadczeń	2 774	2 848	2 983	2 983	3 107
Kwota świadczeń w złotych	424 422	435 744	456 399	472 109	589 583
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia					
Liczba świadczeń	2 733	2 742	2 701	2 739	2 695
Kwota świadczeń w złotych	418 149	419 526	413 253	433 296	511 057
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat					
Liczba świadczeń	131	140	121	124	129
Kwota świadczeń w złotych	20 043	21 420	18 513	19 600	24 450

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

W ostatnich latach wzrosła również liczba świadczeń i zasiłków pielęgnacyjnych ogółem. Na wzrost ten największy wpływ miała większa liczba zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka.

Tabela 10. Pozostałe świadczenia wypłacone w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Specjalny zasiłek opiekuńczy					
Liczba świadczeń	184	167	186	216	193
Kwota świadczeń w złotych	93 860	84 389	94 145	114 670	117 114
Zasiłek dla opiekuna					
Liczba świadczeń	151	130	80	42	25
Kwota świadczeń w złotych	78 173	67 600	40 468	21 767	15 500
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego					
Liczba osób	354	353	336	300	285
Liczba rodzin	210	210	200	179	168
Kwota świadczeń w złotych	1 521 806	1 525 392	1 463 516	1 321 399	1 262 676
Opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego					
Liczba osób	316	313	296	259	253
Kwota świadczeń w złotych	189 570	209 748	209 615	204 121	203 405
Opłacenie składki ubezpieczenia społecznego					
Liczba osób	84	84	80	75	65
Kwota świadczeń w złotych	286 834	305 067	330 847	319 822	340 884
Świadczenie wychowawcze					
Liczba świadczeń	0	16 309	21 801	20 807	27 979
Liczba rodzin	0	1 260	1 176	1 308	1 968
Kwota świadczeń w złotych	0	8 136 023	10 860 731	10 370 749	13 929 821

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

W ramach wyżej przedstawionych świadczeń, na mniej więcej stałym poziomie utrzymywała się liczba świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Wzrosła natomiast liczba specjalnych zasiłków opiekuńczych, przy jednoczesnym spadku liczby zasiłków dla opiekunów.

Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Dodatki mieszkaniowe					
Liczba gospodarstw domowych	462	425	381	339	294
Kwota świadczeń w złotych	1 152 595	1 041 204	934 654	838 168	715 775
Dodatki energetyczne					
Liczba gospodarstw domowych	116	78	52	58	47
Kwota świadczeń w złotych	12 022	9 491	6 656	6 567	5 137

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

W ostatnim czasie zmalała także liczba gospodarstw domowych, które korzystały z dodatków mieszkaniowych. W jeszcze większym stopniu zmniejszyła się liczba gospodarstw otrzymujących dodatki energetyczne. Poza mniejszą liczbą korzystających, kwota wypłaconych świadczeń również uległa znacznemu spadkowi.

Poza wskazanymi formami wsparcia w postaci świadczeń pieniężnych, mieszkańcy Chełmna mogą korzystać z infrastruktury społecznej przeznaczonej dla rodzin i dzieci, w tym m.in. mieszkań socjalnych, żłobków czy przedszkoli. Na terenie Miasta funkcjonuje także placówka wsparcia dziennego z 50 miejscami, z której w 2019 r. korzystało łącznie 35 osób, oraz świetlica dla dzieci prowadzona przez Gminę miasto Chełmno.

W celu uzupełnienia danych statystycznych, wśród podmiotów i instytucji wspierających rodziny w ich codziennym funkcjonowaniu i wypełnianiu roli opiekuńczo-wychowawczej przeprowadzono badanie ankietowe. Wśród najczęściej występujących problemów wskazano:

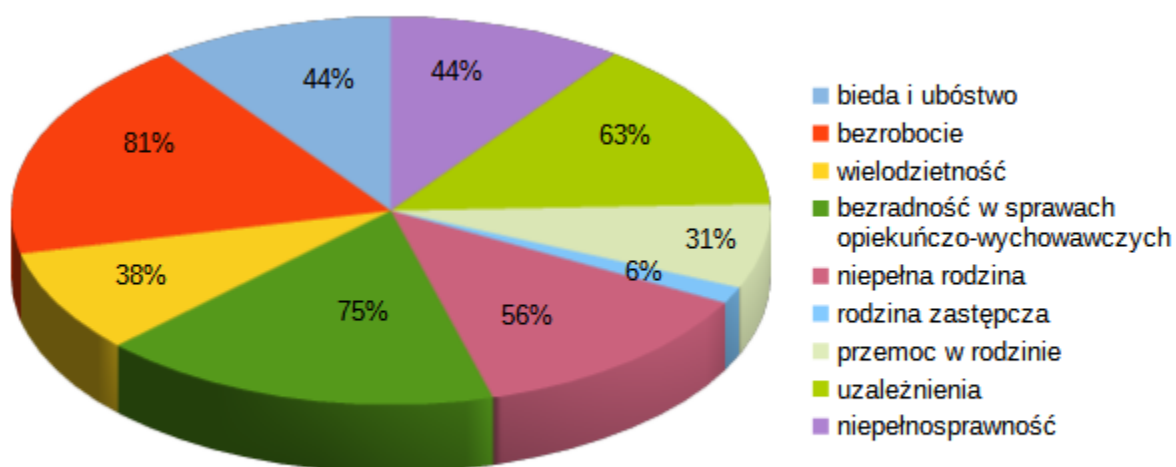
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- niepełną rodzinę;
- uzależnienia;
- niepełnosprawność.

Natomiast do potrzeb rodzin, z jakimi instytucje działające na rzecz dzieci i rodziny na terenie Miasta spotykają się w największym stopniu, należą przede wszystkim:

- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- rozwiązywanie problemów socjalno-bytowych rodzin dysfunkcyjnych.
- wsparcie pedagogiczne/psychologiczne dla dzieci i rodziców.

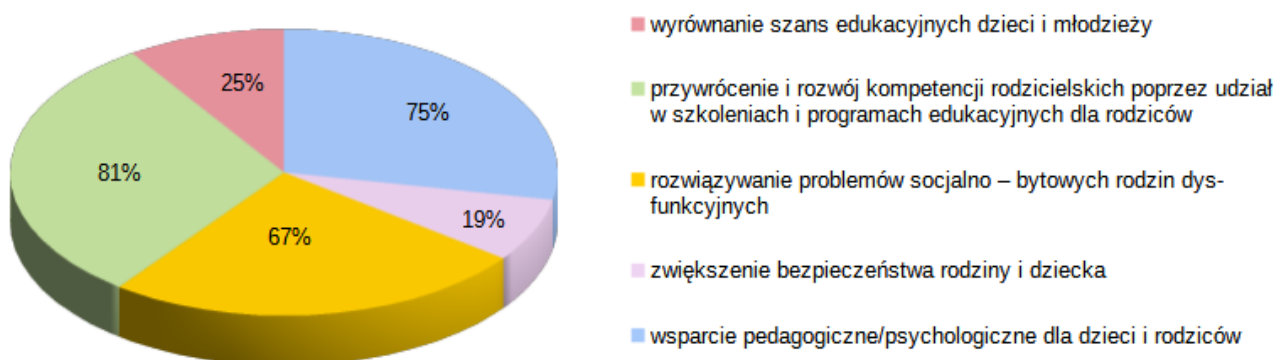
Na poniższych wykresach przedstawiono udział wszystkich wskazanych w ankiecie odpowiedzi dotyczących problemów i potrzeb rodzin na terenie Miasta Chełmno.

Wykres 3. Z jakimi problemami spotykają się Państwo jako instytucja działająca na rzecz dzieci i rodziny na terenie Miasta Chełmno ?

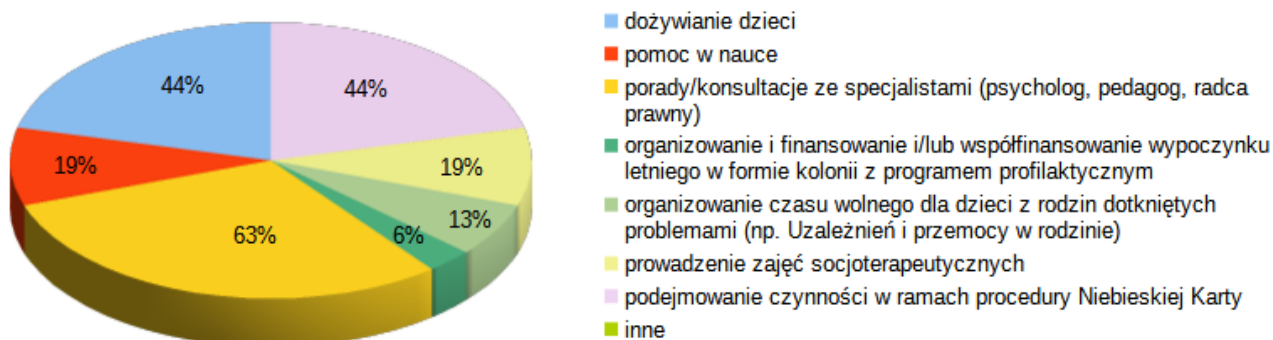
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Wykres 4. Z jakimi potrzebami rodzin na terenie Miasta Chełmno spotykacie się Państwo jako instytucja działająca na rzecz dzieci i rodziny w największym stopniu ?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Wykres 5. Jakie działania realizują Państwo na rzecz wsparcia dzieci i rodzin?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

3. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Przeprowadzona diagnoza pozwoliła na określenie **celu głównego** Programu, którym jest:

„SKUTECZNE WSPIERANIE RODZIN W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH”

Cel główny zostanie zrealizowany poprzez cele szczegółowe i przypisane do nich kierunki działań:

Tabela 12. Cele szczegółowe i kierunki działań

Cel szczegółowe	Kierunek działań
1. Zapobieganie nieprawidłowemu funkcjonowaniu rodzin	1.1 Bieżące diagnozowanie problemów rodzin 1.2 Kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny 1.3 Podejmowanie działań interdyscyplinarnych w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym 1.4 Zapobieganie i minimalizowanie problemu wykluczenia społecznego wśród dzieci i młodzieży
2. Pomoc rodzinom w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych	2.1 Wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne dla rodzin z dysfunkcjami 2.2 Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju (edukacja, opieka zdrowotna, zapewnienie różnych form spędzania czasu wolnego, organizowanie form wypoczynku) 2.3 Pomoc w zapewnieniu bezpieczeństwa i integracji członków rodzin

Cel szczegółowe	Kierunek działań
	2.4 Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny
3. Rozwój systemu wspierania dziecka i rodziny	3.1. Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin, w szczególności rodzin dysfunkcyjnych 3.2. Wzmocnienie współpracy służb w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny 3.3. Podnoszenie kwalifikacji kadr, w tym w szczególności asystenta rodziny 3.4. Pomoc finansowa dla rodzin dysfunkcyjnych

Źródło: Opracowanie własne

4. Realizacja Programu i przewidywane efekty

4.1. Planowane do realizacji działania

Wsparcie kierowane do rodzin wpływa na rozwój i wzmocnienie więzi całego społeczeństwa. W niniejszym Programie określono działania, których realizacja ma na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w procesie przywracania zdolności do ich prawidłowego funkcjonowania. Pomocą objęte zostaną rodziny dysfunkcyjne oraz dzieci i młodzież zagrożone niedostosowaniem społecznym.

W tabeli poniżej zestawiono działania z zakresu pracy z rodziną oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Nastawione są one na bezpośrednią pracę z rodziną poprzez bieżące diagnozowanie problemów, opracowywanie i realizację planu pomocy w indywidualnych przypadkach oraz monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Spodziewanym efektem Programu jest polepszenie sytuacji rodziny poprzez zapobieganie pojawianiu się problemów, minimalizowanie negatywnych zachowań oraz dalszy rozwój systemu wspierania rodziny.

Tabela 13. Działania planowane do realizacji w ramach Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

Nazwa działania	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Wskaźniki monitorujące	Efekty przeprowadzonych działań
Wsparcie rodzin w zakresie zwiększenia dostępności do specjalistycznych usług opiekuńczych	MOPS Chełmno	2021-2023	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia (25)	Wzrost rodzin objętych wsparciem i godzin przyznanych usług
Tworzenie grupy wsparcia dla rodzin "Klubik rodzinny"	MOPS Chełmno	2021-2023	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia (15)	Wzrost kompetencji opiekuńczo-wychowawczych
Wsparcie rodzin w formie asystenta	MOPS Chełmno	2021-2023	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia (15)	Wzrost kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, pozostawanie dzieci w rodzinach biologicznych, wzrost samodzielności
Organizowanie różnych form wypoczynku letniego dla dzieci	MOPS Chełmno/ Organizacje pozarządowe/parafie	2021-2023	Liczba dzieci korzystających z form wypoczynku (30)	Poprawa jakości życia
Realizacja zadań-Karta Dużej Rodziny	Podmioty uczestniczące w realizacji programu	2021-2023	Liczba rodzin korzystających z karty (430)	Poprawa jakości życia
Pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie, praca socjalna	MOPS Chełmno	2021-2023	Liczba rodzin korzystających z pomocy (200)	Poprawa jakości życia, bezpieczeństwo socjalne
Wsparcie pedagogiczne, psychologiczne, socjoterapeutyczne	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, świetlice dla dzieci/placówki oświatowe/Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna	2021-2023	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia (80)	Zapewnienie opieki i wychowania, edukacji, profilaktyka
Pomoc rodzinom w przewyżczeniu problemu przemocy w rodzinie	Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie/ Poradnia "Promyk"	2021-2023	Liczba rodzin dotkniętych problemem przemocy (20)	Łagodzenie skutków przemocy domowej
Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dzieci i rodziny	Podmioty uczestniczące w realizacji programu	2021-2023	Liczba zorganizowanych spotkań (15)	Poprawa współpracy, wymiana informacji, edukacja

Źródło: MOPS Chełmno

Planowane do podjęcia działania stanowią kontynuację realizowanych dotychczas zadań na rzecz rodzin z terenu Miasta Chełmno. W ostatnich latach podejmowano działania z zakresu:

- zwiększania dostępności do usług (specjalistycznych usług opiekuńczych; opieka wytchnieniowa);
- zwiększania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych;
- wspierania rodzin w formie asystenta;
- poprawy jakości życia poprzez pomoc finansową, rzeczową, dożywianie;
- realizacji zadań w ramach Karty Dużej Rodziny;
- organizowania wypoczynku letniego dla dzieci,
- wsparcia psychologicznego, socjoterapeutycznego oraz pomocy w przezwyciężaniu problemu przemocy w rodzinie.

4.2. Przewidywane efekty działań

Realizacja zaplanowanych działań w ramach Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 umożliwi osiągnięcie następujących efektów:

- poprawę jakości życia osób z rodzin dysfunkcyjnych oraz wzrost bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i zwiększenie samodzielności rodzin;
- przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej i pozostawianie dzieci w rodzinach biologicznych;
- przezwyciężanie problemu przemocy w rodzinie i łagodzenie jej skutków;
- zwiększanie poczucia bezpieczeństwa dziecka;
- stworzenie skutecznego systemu wsparcia rodzin;
- ograniczanie zjawiska wykluczenia społecznego.

4.3. Adresaci i realizatorzy Programu

Program skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie Miasta Chełmno, w szczególności rodzin dysfunkcyjnych, mających problemy z prawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Za realizację Programu odpowiedzialne będą następujące podmioty i instytucje:

- Miasto Chełmno
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie
- Miejski zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Miejski Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chełmnie
- Komenda Powiatowa Policji w Chełmnie
- Sąd Rejonowy w Chełmnie
- Placówki oświatowe, świetlice dla dzieci na terenie Miasta
- Organizacje pozarządowe
- Służba Zdrowia

Poza wsparciem wyżej wymienionych instytucji, praca na rzecz rodzin i dzieci powinna być realizowana w oparciu o zaangażowanie własne rodziny, w tym bliższych i dalszych krewnych.

4.4. Finansowanie Programu

Realizacja określonych celów i działań w ramach Programu nastąpi przy wykorzystaniu głównie środków finansowych pochodzących z budżetu Miasta Chełmno, ale także środków z budżetu Państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z źródeł zewnętrznych, w tym dotacji UE.

5. Monitoring Programu

Monitoring Programu polegać będzie na zbieraniu informacji dotyczących realizowanych zadań, potrzeb i efektów stanowiących podstawę do planowania działań na lata następne. Bieżące monitorowanie realizacji założeń Programu umożliwi z jednej strony ocenę oczekiwanych efektów przyjętych zadań, jak i ewentualne uzupełnienie planowanych działań. Oceny tej dokonywać będą pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmnie. Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, sprawozdanie z realizacji w danym roku zadań z zakresu wspierania rodziny oraz bieżące zapotrzebowanie będzie przedkładane Radzie Miasta Chełmna w terminie do 31 marca każdego roku.

Monitorowanie realizacji Programu będzie odbywać się za pomocą następujących wskaźników:

- Liczba rodzin korzystających ze wsparcia
- Liczba dzieci korzystających z form wypoczynku
- Liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny
- Liczba dzieci korzystających ze wsparcia
- Liczba rodzin dotkniętych problemem przemocy
- Liczba zorganizowanych spotkań zespołów ds. rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych.

6. Spis tabel, rysunków i wykresów

5

8

8

9

10

11

14

14

15

15

17

19

22

5

8

13

18

18

Wykres 5. Jakie działania realizują Państwo na rzecz wsparcia dzieci i rodzin? 20